

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים), התשס"ב 2001

לנוחותכם ועל מנת להקל על ביצוע החובות המוטלות על מנהלי התיקים לפי חוק איסור הלבנת הון, אנו מביאים להלן תמצית של הוראות צו איסור הלבנת הון למנהלי תיקים.

מודגש ומובהר עם זאת כי אין האמור בחוזר זה בא לשנות כל דין או הוראה רשמית אחרת והנוסח היחיד הקובע הוא נוסח החוק, והתקנות והצווים מכוחו.

במסגרת המאבק נגד הלבנת הון, חוקק חוק - איסור הלבנת הון, התש"ס 2000, שפורסם ביום 17.8.2000 ונכנס לתוקף ביום 17.2.2002. החוק החדש, הקובע כי הלבנת הון היא עבירה פלילית, מחייב את כל הגופים הפיננסיים במדינת ישראל (בנקים, חברי בורסה שאינם בנקים, מנהלי תיקים, מבטחים וסוכני ביטוח, קופות גמל, חלפני כספים ובנק הדואר) לזהות לקוח חדש, לדווח על פעולות מסוימות ברכוש שנעשו על ידי לקוחותיהם ולנהל רישומים לגבי פרטי הזיהוי והדיווח. החוק הסדיר רק את המסגרת הכללית של החובות החלות על הגופים הפיננסיים ואילו החובות הספציפיות הוסדרו בצווים פרטניים שנקבעו לכל אחד ואחד מסוגי הגופים.

צו איסור הלבנת הון (חובות דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים), התשס"ב 2001, שנכנס לתוקף ביום 17.2.02, מטיל על מנהלי תיקים חובות של זיהוי לקוחות חדשים ואימות פרטי - הזיהוי, יחד עם מספר חובות דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון (להלן הרשות המוסמכת).

1. חובת זיהוי ואימות פרטים

1.1 כללי :

א. אסור למנהל תיקים לנהל חשבון עבור לקוח חדש מבלי שזיהה אותו ורשם את פרטי הזיהוי שלו ושל מי שעבורו מנוהל החשבון, גם אם אין הוא רשום כבעל החשבון בבנק או כלקוח אצל מנהל התיקים (אדם כזה נקרא בצו "נהנה").

ב. אסור למנהל התיקים לקבל יפויי כוח נוסף, המאפשר לאדם נוסף לתת הוראות בחשבון מנוהל (היינו, חשבון ניירות ערך או נכסים פיננסיים שמנהל תיקים קיבל יפוי כוח לפעול בו) מבלי שזיהה את נותן יפוי הכוח הנוסף.

ג. על מנהל התיקים לזהות את הלקוח פנים אל פנים בעצמו או באמצעות אחד מאלה: עובדו של מנהל התיקים; עורך דין; נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי בחוץ לארץ או רשות שצוינה בסעיף 6 לאמנה לביטול דרישת האימות (כל מדינה החתומה על האמנה קובעת מיהם הרשויות המוסמכות לענין זה).

ד. על מנהל התיקים לאמת את פרטי הזיהוי באמצעות מסמכי זיהוי, כפי שיפורט בסעיפים הבאים.

ה. כל התקשרות של מנהל תיקים עם לקוח חדש או הוספה של לקוח נוסף לחשבון מנוהל קיים או הוספת נהנה צריכה להיות מלווה בהצהרה על פי הטופס שבתוספת לצו.

ו. לגבי לקוחות ותיקים הצו קובע תקופת זמן של שנה (היינו עד ליום 17.2.03), על מנת לאפשר למנהל התיקים להתארגן בזמן זה ולקיים את חובת זיהוי ואימות הפרטים לגבי כל לקוחותיו הקיימים. בתום תקופה זו אסור למנהל תיקים לבצע פעולה בחשבון מנוהל מבלי שקיים את חובת הזיהוי ואימות הפרטים.

1.2 זיהוי לקוח תושב ישראל

זיהוי לקוח תושב ישראל ייעשה על ידי רישום פרטי הזיהוי: שם, מספר זהות, תאריך לידה, מין ומען.

אימות הפרטים האמורים (למעט המען) ייעשה על פי תעודת זהות (או תעודת עולה, עד 30 ימים מיום הנפקתה, או כשהזיהוי נעשה מחוץ לישראל דרכון ישראלי), והשוואת אותם פרטי הזיהוי עם תעודה רשמית אחרת שהוציאו המדינה או מוסד ממוסדותיה, הנושאת תמונה ושם או מספר זהות (דוגמא, רשיון נהיגה, תעודת שוטר וכדומה).

יש לצלם את תעודת הזיהוי ולשמור את הצילום.

1.3 זיהוי לקוח שאינו תושב ישראל

זיהוי לקוח שאינו תושב ישראל ייעשה על ידי רישום פרטי הזיהוי כאמור בסעיף 1.2, כאשר במקום מספר זהות יש לרשום את מספר הדרכון או מספר תעודת המסע ושם המדינה שהנפיקה את הדרכון או תעודת המסע.

אימות הפרטים (למעט המען) ייעשה על פי הדרכון או תעודת המסע, והשוואתם עם מסמך נוסף הנושא תמונה ומספר הדרכון/תעודת המסע, ואם אין - עם מסמך הנושא שם או מספר דרכון/תעודת מסע וכן מען או תאריך לידה, ואם אין עם כרטיס אשראי.

יש לצלם את הדרכון/תעודת המסע ולשמור את הצילום.

1.4 זיהוי לקוח שהוא תאגיד הרשום בישראל

החובה לזהות לקוח חלה גם על לקוח שהוא תאגיד (כלומר: חברה, שותפות, אגודה שיתופית, אגודה עותמנית, עמותה או מפלגה ישראלית). פרטי הזיהוי שיש לרשום לגבי תאגיד הנם: שם, מספר הרישום במרשם המתאים (רשם החברות, רשם השותפויות וכו'), תאריך ההתאגדות, מען וכן שם ומספר הזיהוי של כל אחד מבעלי השליטה בתאגיד. חובה זו של רישום פרטי זיהוי של בעלי השליטה אינה חלה על תאגיד שניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב, ובלבד שמנהל התיקים קיבל אישור של עורך דין על עובדה זו.

אימות הפרטים (למעט המען) ייעשה על פי תעודת הרישום. במידה וחסר בתעודה אחד הפרטים הנדרשים - יש לאמת פרט זה באמצעות אישור של עורך דין ישראלי.

חובת אימות הפרטים אינה קיימת בזיהוי בעלי השליטה, לגביהם יש לקבל מהתאגיד (באמצעות מורשה חתימה בתאגיד או על ידי אישור עורך דין) הצהרה בלבד, על פי הנוסח שבתוספת לצו כל הוספה של בעל שליטה חדש תלווה גם היא בהצהרה כאמור.

על מנהל התיקים לקבל לידיו ולשמור אצלו:

א. העתק מאושר של תעודת הרישום של התאגיד.

ב. העתקים מאושרים של מסמכי היסוד של התאגיד.

ג. אישור של עורך דין ישראלי על קיום התאגיד, שמו ומספר הרישום שלו; לחלופין, רשאי מנהל התיקים לאמת את עובדת רישום התאגיד במרשם המתאים (למשל רשם החברות לגבי חברה ישראלית).

ד. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בתאגיד (לדוגמא, המנכ"ל) לפתוח חשבון מנוהל, או אישור של עורך דין ישראלי שהחלטה כאמור נתקבלה כדין.

ה. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בתאגיד הקובעת את מורשי החתימה בחשבון, או אישור של עורך דין ישראלי בדבר מורשי החתימה בחשבון.

בכל מקום במסמך זה בו מופיע הביטוי "העתק מאושר" הכוונה היא להעתק שאחד מן הרשומים להלן אישר בחתימתו כי הוא מתאים למקור:

1. הרשות שהנפיקה את מסמך המקור.
2. עורך דין בעל רשיון לעריכת דין בישראל.
3. פקיד של תאגיד בנקאי שבפניו הוצג המסמך המקורי, ובלבד שהעתק מאושר של המסמך משמש גם את אותו התאגיד הבנקאי ונשמר אצלו.
4. רשות שצוינה בסעיף 6 לאמנה המבטלת את דרישת האימות לתעודות חוץ ציבוריות.
5. נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי בחוץ לארץ.

1.5 זיהוי תאגיד שאינו רשום בישראל

בתאגיד שאינו רשום בישראל, יש לרשום את כל הפרטים כאמור לגבי תאגיד הרשום בישראל בסעיף 1.4 אך לעניין מספר הרישום, יש לציין את מספר הרישום במדינה בה התאגד התאגיד ושם אותה מדינה, ואם לא קיים רישום באותה מדינה, יש לרשום את הפרטים המצוינים במסמך ההתאגדות של התאגיד.

אימות פרטי הזיהוי של התאגיד ייעשה באמצעות העתק מאושר של מסמך המעיד על רישומו של התאגיד, ככל שפרטים אלה מופיעים במסמך; חסר במסמך אחד הפרטים כאמור על פי אישור של עורך דין.

מנהל התיקים צריך לקבל ולשמור את העתק המסמך המעיד על רישומו של התאגיד וכן את המסמכים הבאים:

א. העתקים מאושרים של מסמכי היסוד של התאגיד.

ב. אישור של עורך דין ישראלי על קיום התאגיד, שמו ומספר הרישום; לחלופין, רשאי מנהל התיקים לאמת את עובדת רישום התאגיד במרשם המתאים (למשל רשם החברות לגבי חברה ישראלית).

ג. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בתאגיד (לדוגמא, המנכ"ל) לפתוח חשבון מנוהל, או אישור של עורך דין ישראלי שהחלטה כאמור נתקבלה כדין.

ד. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בתאגיד הקובעת את מורשי החתימה בחשבון, או אישור של עורך דין ישראלי בדבר מורשי החתימה בחשבון.

בתאגיד שהואגד במדינה שלא מתקיים בה רישום לגבי תאגידי מסוגו, יקבל לידי מנהל התיקים אישור של עורך דין על כך שלא קיים רישום במדינת ההתאגדות.

1.6 זיהוי של גופים אחרים ("מוסד ציבורי", "גוף מוכר" ו"תאגיד בחוץ לארץ שהוקם בחיקוק")

במידה והלקוח הוא "מוסד ציבורי" (היינו, משרד ממשלתי, הסוכנות היהודית, רשות מקומית, רשות או תאגיד או מוסד אחר שהוקם בישראל בחוק [לדוגמא, רשות הנמלים, רשות השידור]) או "גוף מוכר" (ועד עובדים או נציגות בית משותף), או תאגיד שהוקם בחוק בחוץ לארץ, יש לרשום שם, מספר הזיהוי כאשר מספר הזיהוי שיש לרשום הוא מספר הרישום שנתן לו התאגיד הבנקאי בו מצוי החשבון המנוהל, ואם אין מספר כזה, אזי יש לפנות לרשות המוסמכת (בטלפון: 03-6949369) ולתאם מספר רישום, תאריך התאגדות ומען.

אימות השם של "מוסד ציבורי" ושל תאגיד שהוקם לפי חוק בחוץ לארץ, ייעשה על פי הצהרת הלקוח, ובתאגיד שהוקם בישראל בחוק - האימות ייעשה על ידי הצגת החוק שמכוחו הוקם התאגיד, או אישור של עורך דין על קיומו של אותו חוק.

מנהל התיקים יקבל לידי את המסמכים הבאים:

א. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בגוף (לדוגמא, המנכ"ל) לפתוח חשבון מנוהל, או אישור של עורך דין ישראלי שהחלטה כאמור נתקבלה כדין.

ב. העתק מאושר של החלטת הגורם המוסמך בגוף הקובעת את מורשי החתימה בחשבון, או אישור של עורך דין ישראלי בדבר מורשי החתימה בחשבון.

אימות השם והמען של "גוף מוכר" ייעשה על סמך הצהרה של הגוף המוכר, לאחר שמנהל התיקים נוכח לדעת, על פי מסמך של הגוף המוכר, שהמבקש להתקשר עמו מוסמך לפעול בשם הגוף המוכר.

1.7 זיהוי נהנה

מעבר לזיהוי הלקוח ישנה חובה לזהות גם מי שהוא נהנה בחשבון (נהנה הוא אדם עבורו מנוהל החשבון מבלי שהוא עצמו רשום כבעל החשבון בבנק או כלקוח אצל מנהל התיקים). לגבי נהנה יש לרשום רק שם ומספר זיהוי (כאמור לעיל בסעיפים 1.2-1.6 למסמך זה, אם הנהנה הוא תאגיד הרשום בישראל, מספר הזיהוי שלו הוא מספר הרישום, ואם הנהנה הוא תושב חוץ אזי מספר הזיהוי הוא מספר הדרכון או תעודת המסע וכו').

מנהל תיקים אינו צריך לזהות את הנהנה בחשבון מנוהל שפותח אצלו גוף שעליו עצמו חל צו מכוח חוק הלבנת הון (לדוגמא: מבטח, קופת גמל וכד'), עבור לקוחות אותו גוף.

חובת אימות הפרטים אינה קיימת לגבי נהנה, ולגביו יש לקבל מהלקוח הצהרה בלבד, על פי הנוסח שבתוספת לצו. כל הוספה של נהנה נוסף לחשבון המנוהל תלווה בהצהרה כאמור. גם מהנהנה עצמו יש לקבל הצהרה כאמור, לפני שיבצע פעולה ראשונה בחשבון המנוהל.

2. חובת הדיווח:

2.1 הדיווח האובייקטיבי

על מנהל תיקים לדווח לרשות המוסמכת על האירועים הבאים:

א. התקשרות של לקוח איתו לשם ניהול מספר חשבונות מנוהלים שלו, וכן מצב בו יש לאדם פעילות ביותר מחשבון מנוהל אחד, בין כלקוח ובין כמי שאחר פועל בעבורו.

ב. העברה של ניירות ערך או נכסים פיננסיים מחשבון מנוהל לחשבון אחר, בארץ או מחוצה לה, בסכום שווה ערך ל- 200,000 ש"ח לפחות.

ג. העברה של ניירות ערך או נכסים פיננסיים מחוץ לארץ לחשבון מנוהל של לקוח, בסכום שווה ערך ל- 200,000 ש"ח לפחות.

ד. לקוח שהצהיר שהוא פועל בחשבון מנוהל בעבור אחר שזהותו אינה ידועה לו.

2.2 הדיווח הסובייקטיבי

על מנהל תיקים לדווח לרשות המוסמכת על פעולות של לקוח הנראות בעיניו, לאור המידע המצוי ברשותו, כבלתי רגילות. כלומר, מנהל התיקים חייב לדווח על פעילות החורגת מדפוסי הפעילות הרגילים בחשבון המנוהל. יחד עם זאת, הוא אינו חייב לברר עובדות שאינן ידועות לו ולשאול את הלקוח שאלות בענין על מנת לברר פרטים נוספים.

כאמור, יש לדווח על כל פעילות בלתי רגילה, יחד עם זאת הצו מפרט דוגמאות של פעולות בלתי רגילות עליהן יש לדווח:

1. פעילות שנראה כי מטרתה לעקוף את חובת הדיווח האובייקטיבי, לדוגמא: ביצוע מספר פעולות סמוכות בחשבון מנוהל כשסכום כל אחת נופל אמנם מ- 200,000 ש"ח, אך עדיין קרוב לסכום זה.

2. כאשר על פי הנסיבות נראה כי החשבון מנוהל לא עבור הלקוח אלא עבור אדם אחר, מבלי שהלקוח הצהיר על כך. לדוגמא: לקוח שמגיע למנהל התיקים כשהוא מלווה באדם אחר שאינו בן משפחה או שותף בחשבון, ולמנהל התיקים נראה כי ההנחיות וההוראות שנותן לו הלקוח מגיעות למעשה מאותו אדם.

3. פעולה שסכומה גדול מ- 200,000 ש"ח, כמפורט להלן :

א. פעולה שמבוצעת על פי הוראת לקוח הפועל עבור נהנה.

ב. פעולה שגרמה לשינוי משמעותי בחשבון, ללא סיבה נראית לעין.

2.3 פרטי הדיווח

הדיווח לרשות המוסמכת לפי סעיפים 2.1 ו- 2.2 צריך לכלול את הפרטים הבאים :

1. לגבי הפעולה המדווחת - שם התאגיד הבנקאי או חבר הבורסה שאצלו מתנהל החשבון הכספי של הלקוח, מספר הסניף ומספר החשבון; תאריך ביצוע הפעולה כפי שנרשמה בספריו של מנהל התיקים; סכום הפעולה במטבע ישראלי (בפעולה במטבע חוץ יחושב סכום הפעולה לפי השער היציג, שפרסם בנק ישראל, הידוע ביום רישום הפעולה); סוגי מטבע החוץ בהם בוצעה הפעולה; בפעולה שיש בה העברה מחשבון לחשבון יש לרשום גם את פרטי החשבון שאליו נעשתה ההעברה, שם בעל החשבון, שם התאגיד הבנקאי, חבר הבורסה או המוסד הפיננסי בחו"ל וכתובתו, אם ידועים; סוג הפעולה; סיבת הדיווח, לרבות תיאור נסיבות הפעולה שבגינה דווח.

2. לגבי הלקוח - שם; מספר זיהוי; מען; מספרי טלפון (עד שני מספרים, אם ידועים); ביחיד תאריך לידה ובתאגיד תאריך ההתאגדות; ביחיד מען; מעמד הלקוח (תושב/ תושב חוץ/תאגיד ישראלי/תאגיד חוץ).

3. לגבי נהנים ובעלי השליטה שם ומספר זיהוי.

2.4 דרכי הדיווח לרשות המוסמכת

על פי הקבוע בחוק ובתקנות, על מנהל התיקים להעביר את הדיווחים לידי הרשות המוסמכת. בעניין זה פורסמו תקנות איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידים בנקאיים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר המידע), התשס"ב 2002, והוצאו על ידי הרשות המוסמכת הנחיות מפורטות הקובעות כיצד ומתי על מנהלי התיקים לדווח לרשות על הפעולות המפורטות לעיל.

על מנת לקבל את כל הפרטים הנחוצים על מנת לדווח לרשות המוסמכת ניתן לפנות לרשות המוסמכת (בטלפון: 03-6949369 / כתובת אתר האינטרנט: www.impa.justice.gov.il).

2.5 פטור מדיווח

מנהל תיקים יהיה פטור מדיווח לפי הצו אם הפעולה נעשתה בחשבון מנוהל של לקוח שהוא: מוסד ציבורי (משרדי ממשלה, הסוכנות, רשויות מקומיות, רשויות, תאגידים או מוסדות אחרים שהוקמו בישראל בחיקוק), תאגיד בנקאי, בנק הדואר, מבטח, חבר בורסה, קופת גמל וקרן נאמנות).

2.6 דיווח של מנהל תיקים שהוא גם חבר בורסה

מנהל תיקים שהוא גם חבר בורסה צריך לדווח לרשות המוסמכת גם על פי צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של חבר בורסה), התשס"ב 2001.

3. ניהול רישומים:

על מנהל התיקים להקים מאגר מידע ממוחשב שיכלול את כל אלה:

א. פרטי החשבונות המנוהלים שבניהולו (שם הלקוח, מספר זיהוי, מספר החשבון ושם חבר הבורסה בו מנוהל).

ב. כל פרט שיש לדרוש על פי הצו (למשל, פרטי זיהוי), לרבות ציון העובדה כי פרט שנדרש לא נמסר.

4. חובת שמירת מסמכים:

על מנהל תיקים לשמור את המסמכים הבאים:

תקופת השמירה:	המסמך:
שבע שנים מיום סיום ההתקשרות (כלומר, שבע שנים מיום שחדל הלקוח להיות לקוח של מנהל התיקים)	מסמך שנמסר לצורך זיהוי ואימות הפרטים, או העתק שלו או רישומים של נתונים מתוכו שעשה מנהל תיקים.
שבע שנים מיום הדיווח	המסמכים הקשורים לדיווח לרשות המוסמכת
שבע שנים לפחות מיום הפעולה	מסמך בקשר לביצוע פעולה שסכומה שווה ל-50,000 ש"ח או יותר (יצויין כי אמנם אין חובת דיווח לגבי פעולה זו, אך בכך זאת קיימת חובה לשמור את המסמך)